

Naujienu Antroji Dalis

NR. 736

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

SPAUDOS PABIROS

J. JAŠINSKAS

I. Bostono LB Kultūros Klubas "Velnio Baloje" arba kaip humoristas Antanas Gustaitis užmušė žmogų

Saulė pradeda atitolti, nusi-nešdama ilgas šviesos ir šilumos kupinas dienas ir duodama kelią flgom, kaikur jau šalnėjančioms naktims. Gamta keičia savo rūbų spalvas ir visa gyvūnija ieškosi patogesnių žiemojimui užuovėjų. Rudenėja. Ir žmonės iš pamiškių, paežerių, paupių beigi smėlėtų vandenyno pakrančių vis labiau ir labiau glaudžiasi jaukiosna namų pastogėsna. Čia pradeda įsisiubuoti visokie parengimai, subuvimai ir susirinkimai. Vis labiau imama dairytis ir dvasinio peno, vaidybos, dainos, muzikos ar vaizdingos paskaitos pavydale patiekiamo. Nuo to neatsilieka ir Bostono lietuviai.

Pirmasis žiemavojimo sezoną pradėjo "Subatvakrių sambūris" savo nuosavuose, vadinamuose "tautininkų namuose", o sekantį šeštadienį š. m. rugsėjo mėnesio 26 dieną Bostono Lietuvių Bendruomenės Kultūros Klubas pirmame 1964-65 m. sezono susirinkime susprogdino kultūrinę "atominę" bombą. Antrą iš eilės šio laikotarpio bostoniškų kultūrininkų ir menininkų gyvenime. Pirmoji sprogo neseniai lietuviškoje spaudoje (Naujienuose, Drauge, Keleivyje ir kt.) išryškindama Bostone gyvenančių menininkų (poeto St. Santvaro ir kompozitoriaus Juliaus Gaidelio) sukurtos operos "Gyvanašlė" (ne Gyvanašlė!) vaidą, o antrosios "atominės" bombos sprogimas koncentravosi lietuvių rašytojo Jurgio Jankaus parašytos apysakos "Velnio Bala" įkūnijime filmo pavidale.

Va, apie tai ir norisi ilgčiau pašnekėti: tegu ir platesnis pasaulis išgirsta lietuvių menininkų padarytą labai vykusį žingsnį filmų gamybon.

Susirinkimą, kuriame buvo susprogdinta "atominė", pradėjo šių ir ateinančių metų Bostono Kultūros Klubo pirmininkas Zigmąs Gavelis, visų pirma perstartdamas susirinkusiai auditorijai visus savo pagelbininkus: p-nias: Danutę Eikiniene ir Nijolę Šležiene kaip savo pava-duotojas-vicepirmininkes, Česlovą Mickūną, kaipo kasininką ir Bronių Paliulį — sekretorių. Šie vyrai ir ponios pradėta sezoną valdys Bostono lietuvių kultūrininkų veiklos laivo vairą. Po to pirm. Z. Gavelis prie paskaitininkų staliuko pakvietė Romą Šležą tarti žodį apie filmų gamybą. (R. Šležas, paprašytas "pabirinko", leido jį paskaitą atspausdinti Naujienuose). Kasgi yra tas Romas Šležas?

Tai jaunas, pablyškusio veido, kurį dengia ūsiukai ir barzdelė, lėto, kuklaus būdo vyrukas; tik

šešerių metų būdamas praeito karo pasėkoje su savo tėvais palikęs Lietuvą (tėvas tarnavo Klaipėdoj buvusioje lietuvių kariuomenės įguloj karininku), augo ir brendo šioje šalyje, nesu-amerikonėdamas ir nenutoldamas nuo lietuvių ir lietuviškos veiklos. Puikiai šneka ir rašo lietuviškai. Universiteto studijas pradėjo Tuft universitete, klausydamas istorijos kursą. Čia besimokydamas susidomėjo teatru ir, šalia studijų, ėjo įvairias pareigas Tuft ir Harvardo universitetų teatruose. Perėjęs į Bostono universitetą studijavo filmos meną, specialiai režisūrą ir filmų gamybą. Bostono universitetą baigė magistro laipsniu, studijų baigiamuoju darbu pagamindamas filmą — "Velnio Bala — Devil Pool", kurioje pagrindinį vaidmenį vaidina pagarsėjęs humoristinių eilėraščių kūrėjas ir skaiytojas Antanas Gustaitis.

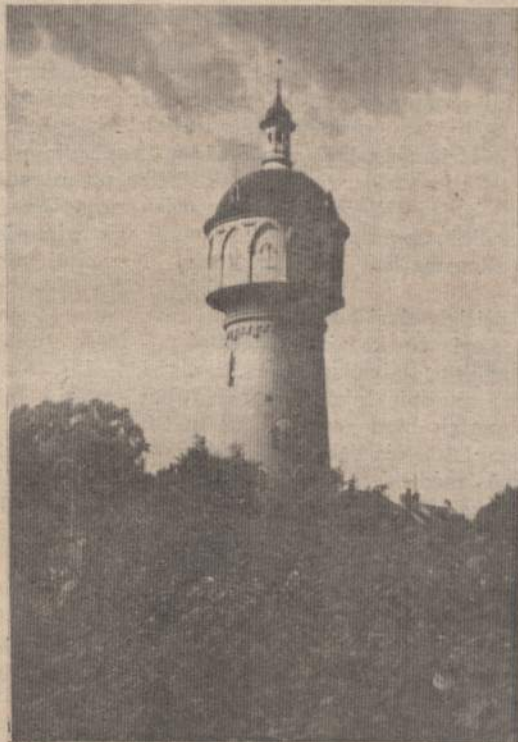
Romas Šležas, baigęs Bostono universitetą ir gavęs magistro laipsnį, kurį laiką dirbo televizijoje WGBH-TV (Channel 2). Šiuo metu dirba režisieriaus padėjėju kompanijoje, gaminančioje teatrinę filmą.

Džiugu: turime naują, aukštąjį mokslą turinčią, meninę pajėgą filmų gamybos srityj. Kuogeriausios sėkmės jaunajam menininkui Romui Šležai!

Neilgoje paskaitoje R. Šležas pavaizdavo filmų gamybos meną ir eigą, o ją baigęs gausiai susirinkusiems žiūrovams, kurių mažiausia trečdalis buvo lietuviškas jaunimas — studentija (o mes dažnai skundžiamės, kad lietuvių jaunimas nesidomi lietuviška veikla! Ba!) pade-monstravo jį paties režisuotą ir gamintą filmą — "Velnio Bala".

"Velnio Bala", kaip anksčiau minėta, yra rašytojo Jurgio Jankaus sukurta apysaka (yra atspausdinta "Tremties Metuose"). Joje autorius pasakoja apie du kaimynus: vienas gyvenamoje vietoje gimęs, augęs ir tėvų ūkį paveldėjęs, antrasis iš kitur atsibastęs ir gretimai įsigyjęs ūkį. Pirmajam nesiseka ūkininkauti, o antrasis, būdamas apsukrus ir darbštus, ky-la, kaip ant mielių. Net sūnų j kunigus leidžia. O pirmasis sūnų neturi, tik dukteris. Jam pavydas širdį graužia ir jis "atsibastėlio" kaimyno nekenčia, nors to viešai nerodo. Kartą abu kaimynai grįžta iš turgaus, kur buvo pardavę arklių ir nešėsi didoką sumą pinigų. Kaimynams einant per mišką, kurioje klerksojo maurais perpildyta, klam-

(Nukelta į 3 psl.)

Klaipėdos uosto švyturys

DVIEJŲ MĖNESIŲ ĮSPŪDŽIAI

Mėgau ažuolais apaugusias Nemuno pakrantes ir jo tyliai plaukiančius vandenis. Tuos auksinius vakaro saulės spindulius, glostančius palinkusias jėvų varpas. Tas gėlėmis nusėtas pievas, ir kloniuose žydinčias neužmirštuoles. Gal todėl ir dabar mėgstu praleisti valandas prie šv. Lauryno didžiulės upės, kaip mėgau sėdėti ant versmingos Jukono upės krantų.

Gal čia ir ne didelė naujiena, bet noriu pasidalinti įspūdžiais su maloniais Naujienu skaitytojais, praleistų valandų šiam grožiui apdovanotam gamtos kampelyje. Ši vietovė turi 1000-čio salų vardą, bet tikrovėje tai yra arčiau 2000-čių salų 50 mylių ilgyje šv. Lauryno upės, tarp New Yorko valstijos ir Kanados. Upė čia vietomis labai plati. Tai tikra Amerikos Venecija. Salos yra nuo didelio akmens dydžio, ligi kelių mylių ilgio. Jos yra suskaičiuotos ir žinomos arba vardais, arba tik numeriais. Laivai čia plauko įvairaus dydžio. Jūrų keliu, po įvairių valstybių vėliavomis plaukia okeano laivai, privačios JAV ir Kanados milijonierių jachtos ir maži motoriniai laiveliai. Čia kursuoja ir turistams važinėti laiveliai, kuriais už trijų dol. bilietą gali apsukti kokį 75-kių mylių vingį sustojant Kanados, arba JAV pusėje. Ta maloni kelionė trunka apie 6-tą valandų. Pavarcius svečių - keleivių registracijos knygas, viename tų laivelių randi užsiregistravusių daugiausia iš JAV turistų, nedidelis skaičius kanadiečių ir veik iš viso pasaulio vietovių.

Ant salų rasi ir paprastą žvejo trobelę, bet rasi ir milijonie-

riaus vasaros rezidenciją, panašią į pilį; rasi ir valdžios įrengtą parką.

Nuostabiausia gal yra G. C. Boldt pilis, kuri pastatyti kainavo 3,000,000 dol. ar daugiau, ir niekad nebuvo užbaigta ir jau niekad nebus. Nes 60 metų laikas palieka savo dekoracijas. Tą pilį pastatė Prūsijoj gimęs G. C. Boldt, Waldorf-Astoria New Yorke ir kitų viešbučių savininkas. Jis į Ameriką ir atvyko neturtingas, o kada įsigijo turtus, tai, pagal savo jaunose dienose ant Reino krantų matytas pilis, pastatydino pilį čia ant salos, net ir salos formą pakaitęs į širdį. Pilį norėjo padovanoti savo žmonai jos gimtadienio proga. Savo rūšies specialistai buvo čia sutraukti iš viso pasaulio, nes su pinigais nesiskaityta.

Granitas buvo išskaldomas ant Oak Island, priklausančios taip pat G. C. Boldt, 10 mylių atstumoje ir pervežamas baržomis. Smėlis buvo parvežamas nuo kitos salos, taip pat priklausančios Boldtui.

Pilis turėjo būti centrinis pastatas iš vienuolikos; ir buvo pastatyta gana didelė sutalpinanti šimtą svečių su jūrų tarnais. Kiekvienas miegamasis kambarys buvo veik kaip apartamentas, su visais patogumais, dar tose dienose retai užtinkamais.

Bet . . . Boldto žmonai staiga mirus, paprasta telegrama sustabdė tą visą milžinišką darbą. Dabar visos buvusios Boldto salos nupirtos "Life Savers" saldinių pramonės savininko. Senoj įrančioj pilį tik paukščiai suka lizdus ir vorai tinklus

taiso, o vakarais šikšnosparniai būriais skraido.

Turistai, užsimokėję po 60 centų, pažiopos ant dar vieno žmogaus sugriuvusių svajonių...

Sekmadienis. Ligi pietų dirbusi, po pietų laisva. Lietus. Mėgstu aš lietu, kada nepūva pradalgėse šienas, o gubose javai. Mėgstu klausytis lietaus lašų į stogą dardenimo ir vandens čiurkšlėmis nuo stogo čiurlenimo. Šį kartą vienam smarkiame lietui praėjus, kitam beužeinant, išskubėjau prie upės. Mėgstu upės bangas, kada jos švelniai teliuškėna, dar labiau jas mėgstu, kada blaškosi audringai į akmeninius krantus lyg išliedamos skausmą iš šaltų upės gelmių.

Dabar prisiglaudusi po maža pastoge, kuri čia kadaise apsaugojo paliktus laivelius, pro nusvirusias gluosnių šakas matau kaip perlais byra ant vandens lietaus lašai. Čia dabar tik lietus, upė, medžiai, paukštukas, kuris nebedamas lietaus, bėgiodamas ant savo ilgų kojų, renka kažką prie vanens. O kitas pasaulis kažkur labai toli su savo problemomis, laime ir skausmais. O aš mintimis galiu skraidyti po praeitį net ligi to gimtojo sodžiaus, nes svajonėms geležinės uždangos nėra, ir čia niekas man netrugdo. Bet truputį lietu apstojus matyti, kad gyvenimas nesustojo. Viena-kita žuvėdra skraido vandens paviršium, ieškodama vakarienes.

Toliau, ana upės puse, jūrkeliu praplaukia dideli laivai. Maži laiveliai, gal prisiglaudę prie salų laukia ligi praeis audra. Ir tada vėl jie žirs kaip uodai ir taškys vandenis į šalis.

Lietus praėjo. Išsiblaškė. Ir toliau nuslinkę debesys užsidėjo auksines karūnas iš paskutinių saulės spindulių. Paukšteliai užbaigė dieną su giesme. Tuoj, kaip kas vakarą, atskris čia du didžiuliai paukščiai (jų ištiesti sparnai išsiplėčia ligi septynių pėdų) "blue herons" (jie labai panašūs į gerves, tik neištisia kaip gervės skrisdama kaktų), ir nulūps nakčiai ant akmenų.

Upės bangos jau nurimo. Danguje pasirodė pirmoji žvaigždė. Tuoj ten USA pusėje iškišęs didelę galvą mėnuo nuties į Kanados krantą sidabrinį taką. Miško šešėliai susilies su vandeniu, ir naktis užvaldys žemę.

Šoks raganos besivaikydamos paslaptingas ugnies ažuolų šešėliuose. Upės bangos tyliai tyliai seks pasakas žemei, apie sudūžusius Jėratės gintarinius rūmus, apie jos amžiną meilę žemės sūnui; apie šalį, kur miega kapuose didvyriai, o jų broliai ir sesės slepia skausmą giliai širdyse; apie baisų slobiną, pagrobusį gražiąją karalaitę, ir prisnūdusius karžygius, kurie turėtų ją išvaduoti. Daug dar ką pasakos upės bangos, bet man jau laikas traukti į apsnūdusią vilą ir palinkėti mielam skaitytojui labos nakties.

Ši trečia mano čia praleista vasara buvo vėsiausia. Iš pava-

sario čia nebūta gana lietaus. Sako, nedaug yra ganyklose žolės, negana bus ir pašarų. Kaip dideli čia ūkiai, ir koks ūkininkavimas — sužinoti progos nebuvo. Bet man atrodė, kad žemės nelabai derlingos ir vis akmeninės uolos.

Nors oras buvo vėsus, bet šios rugpjūčio 30-tosios rytas išaušo šiltas ir nepaprastai gražus. Saulė nusisypsojo upės bangom pro sidabrinį rūką, o mažas vėjelis vos judina klevus ir ažuolų lapus, ir svyruoja pušų šakelės. Išskleidžia aplink gėlių žiedų ir pušų mišinio aromatą.

Atsikėlus pusvalandžiui anksčiau prieš darbą, išskubėjau pasidžiaugti vos gimusios dienos grožiu. Ne veltui milijonieriai pasiriuko šios upės krantus ir salas savo vasaros poilsiui, ir metai po metų praleidžia čia vasanos karščius. Gerai, kad, norint pasigrožėti gamta, nereikia turėti milijonų!

Išeidama nuo laiptų nubaidžiau voverę, pusryčiaujančią naktį nukritusiomis gilėmis. Ir išgąsdinau keletą strazdų, kurie toliau nutūpę koliojos už sudrumstą ramybę. Antroji pusė vilos žiedas nuo žiedo renka medų mažytis ilgaspapis paukštytis — hummingbird. Saulė nusidabrinio ir deimantais nužėrė upės bangas, bet migla buvo paslėpusi tolimuosius upės krantus. Atrodė, kad vanduo yra susijungęs su padange neatskiriamai. Matosi tik artimesnės salos. Iš vandens šen bei ten liuoktelėja žuvis.

Čia pat prie kranto bando savo laimę žvejai. Nežinau kaip jiems sekasi; bet sakoma, kada žuvis šokinėja iš vandens, žuvasimas nesėkmingas.

Mano rytmetinė "ekskursija" turėjo baigtis, bet šis nėra tik paprastas darbdienis, nes nuo trečios val. po pietų būsime svečiai paplaukioti apie 1000-tį salų jachta, priklausančia p. p. Siftonams, pas kuriuos jau treči metai dirbu. P-nų Siftonų vardas gal geriau yra žinomas Manitoboje, kur dabar jie dar priklauso prie Winnipeg Free Press, ir kur p. Siftonas prieš septyniasdešimt metų yra gimęs, bet mažas atvežtas į Ontario, kada jo tėvas gavo vidaus reikalų ministerio vietą.

Tėvo ministeriavimo laikų, jo pastangomis buvo atvežta daug europiečių imigrantų, žinoma, jų skaičiuje ir lietuvių. Savo ministeriavimo laikų p. Siftonas įsigijo "Sir" titulą ir, žinoma, šinos turtus, kuriuos paliko savo keturiems sūnams. Iš jo keturių sūnų gyvas likęs tik šis, pas kurį dirbu, bet ir kitų brolių šeimos čia vasaroja. Visi Siftonai labai mėgsta sportinius arklius ir juos tam reikalui įtaisytuose sunkvežimiuose atsiveža ir čia prie upės. Kada buvo vedamas 401 vieškelis, tai jis perkirto p. Siftonų nuosavybę. Tuomet jie bendromis jėgomis pasistatė 20 tūkstančių dol. kainavusį tiltą virš vieškelio, kad nereikėtų jojant per vieškelį rizikuoti raftelių ir arklių gyvybėmis.

Ponai Siftonai kartą sezono pasikviečia svečiais visus, kurie pas juos čia vasarą dirba. Taigi

šis sekmadienis ir yra ta diena. Su p. p. Siftonų šeimos nariais ir svečiais mes išplaukėm 17. Oras labai gražus, tad malonu su žuvėdomis suptis ant bangų, nes gi ne kasdien tenka būti milijonierių svečiais ir plaukioti 40 tūkstančių dol. vertės jachta. Bet mūsų draugija per daug maišyta, ir nedaug turime šnektų. Tad aš savo kempelyje įsitaisiau rašyti.

Pro šalį lenktyniuoja laiveliai. Vieni velka vandens pačiuzinikus, o kiti — tik šiaip sau galvotrūkčiais lekia vos neišskridami į orą. O mes tik sukiniėjame apie salas įsitaisę patogiau siose kėdėse. P-nia Siftonienė, prisijusius žiurstelį, padavė arbatą, o tuoj po to ėmė taisyti stalus ir ruošti karštą vakarienę (mat čia, laivelyje turima ir pečius ir šaldytuvus). Po vakarienes, akimis palydėdami gražų saulėlydį, pasukom į namus. Nežinau kodėl, bet grįžtant visą kelią, kol sutemo, tūkstančiai kregždžių skrido iš JAV pusės į Kanados krantą. Kažin ar jos visos galėjo turėti užsienio pasus... Nesupratom, kodėl tokia masinė kregždžių emigracija?

Lygiai po dviejų mėn. grįžtame į civilizaciją — Torontą. Pirmai progai pasitaikius tuoj prie telefono išgirsti lietuvišką žodį. O čia dar nepasibaigusi Kanados krašto paroda, kur Toronto apylinkės valdybos rūpesčiu yra įrengtas ir lietuviškas skyrius. Rūpi bent sužinoti kaip jis atrodo. Iš vienos pažįstamos gavau atsakymą: "Tai jau, kad nutaisė. Ten nieko nėra, tik pasistatė baidyklę žmonėms gązdinti".

Progą gavus į parodą nuėjau. Daugiausia laiko praleidau vandens sportą žiūrėdama. O oro akrobatų — lėktuvų išdaigos nustebina kiekvieną. Bet man mažiau rūpėjo ir lietuvių skyrius. Nesunkiai susiradau didžiulį pastatą, kur minėtas skyrius turėjo būti, po pusės val.

ieškojimo, jau veik nustojusti buvau ir vilties jį surasti. Bet pagaliau suradau. Tuo laiku ten stovėjo p-lė Gvildytė ir visiems atsakinėjo į paklausimus. Ta malonaus veido lietuvaitė, gimusi jau ne Lietuvoje, bet gerai lietuviškai kalba. Ji suranda laiko ir noro dirbti savos tautos labui.

Tiesa, skyrius gal neperdaug turtingas, bet man kaip lietuvi buvo mielas, brangus ir gražus.

Tiesa, ne vieno praeivio veide ten stovėdama pastebėjau šypseną, bet jie gal ką kitą išskaitė skausmingame rūpintojėlio veide.

Meniška paruoštos dviejų lapelių brošiūrėlės "Lithuanians at the Canadian National exhibition in Toronto 1964" nusakė mūsų tautos praeitį, kovas dėl nepriklausomybės ir dabartinę rusų okupaciją, o taip pat mūsų liaudies aneną. Ekspozitą meniškai sutvarkė dailininkas T. Valius.

Paskutinę parodos dieną su kitų tautų šokėjais pasirodė ir Toronto tautinių šokių šokėjų grupė "Gintaras", vadovaujama p. Turūtės. Tą vakarą parodoje būti neteko, bet teko girdėti, kad anglų spaudoje apie mūsų "Gintarą" buvo gražiai atsiliepta. Beje, "Gintaras" šoko ir New Yorke per Lietuvių Dieną.

Eizės Jankutės, Mažosios Lietuvos patrijarcho Martyno Janiaus dukters pagerbimas jos 70 m. gimtadienio proga, įvyko rugsėjo 12 d. šv. Jono parapijos salėje, dalyvaujant 150 draugų, pažįstamų ir visuomenės veikėjų.

Jau dailininkas — ruduo šen bei ten pradėjo nuspalvinti lapus. Oro pranešėjas jau mini šalną. Lauksime kas čia toliau dės ir mūsų lietuviškame pasaulyje, kai visi veikėjai, saulės spinduliuose išsimaudę, vėl įstijungs į darbą.

O ligi to laiko viso geriausio. Izabelė Kandrotienė

KAI JŪS NORITE SIŪSTI savo giminėms ar draugams, gyvenantiems U. S. S. R. dovanų siuntinius, tai pasirinkite saugiausią kelią:

1. Nuspręskite, ar jūs norite siūsti iš čia esančių prekių ar užsakyti pav.:
AUTOMOBILĮ, MOTOCIKLĄ, SIUVAMĄ MASINĄ, TELEVIZIJĄ ar MAISTO SIUNTINĮ.
2. Pasinaudokite patikimos ir turinčios gerą vardą firmos patarnavimu.
3. Žiūrėkite, kad firmos personalas turėtų patyrimo ir mokėtų tvarkyti Jūsų užsakymą.
4. Patikrinkite ar toji firma turi reikalingus dokumentus.
5. Pasirinkite firmą, turinčią ilgą patyrimą tame biznyje, kai visą tai persvarstysite, tai įsitikinsite, kad geriausiai Jums tiks turinti jau virš 30 metų patyrimą

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

CENTRAS YRA:

716 WALNUT STREET

PHILADELPHIA, PA. 19106. ♦ Tel. WA 5-3455

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

SPAUDOS PABIROS

(Atkelta iš 1 psk.)

pi "Velnio bala", pirmąjį ištinka nesuvaldomas pavydo ir keršto priepuolis ir jis kietos lazdos smūgiais savo kaimyną užmuša, pasiima pinigus, o lavoną įmurdodo "velnio balon". Jam besidarbuojant su užmuštuoju pasigirsta kitų ūkininkų, taip pat prižtantčij iš turgaus, žingsniai. Galvažudys užsirioglina ant virš pelkės pasvirusio beržo ir jį čia bekabarojantį ir besišaukiantį pagalbos, randa praeinantį, kuriems jis papasakoja jo paties sugalvotą istoriją, kaip jiems su kaimynu einant per mišką, keliuku atbėgęs nepabalnotas ir be kamanų juodas arklis ir sustojęs prie jų; kaip jis, manydamas, kad arklis kuriam iš pasivėlinusių turgininkų pabėgęs ir norėdamas arklio netekusiam žmogui pagelbėti, užsėdęs ant to arklio, o šis pradėjęs vis smarkiau ir greičiau lėkti, pakilęs į orą ir nešęs per debesis, kaip jis, nešamas per debesis, apalpes ir tik atsipeikėjęs "velnio baloje" ir iš jos vos, vos išsikapstęs ant to palinkusio beržo. Girdi, velnias tai buvęs, ne kas kitas.

O užmuštojo žmona ir aplinkiniai žmonės pradėję tikėti, kad jis menamai kaž kur išvažiuavęs į tolimą kraštą pinigų užsidirbti ir su jais kada nors grįšias pas savuosius.

Užmušėją graužia sąžinė ir jis, vaidindamas geraširdį kaimyną, pinigais šelpia į kunigus einantį užmuštojo sūnų. Šis ne tik kuniguosna linkęs, bet yra ir didelis gamtos mokslo mėgėjas; rankioja visokias žoleles, lapelius, augalus, jų šaknis. Norėdamas turėti savo kolekcijoje lieknų žolių (vilkakulių?) šakni, klierikas vieną vasaros atostogų metu užsilipęs ant palinkusio beržo pagaliu graibsto iš maurytas šaknis ir nė nejučia, kaip jam iš paskos medžiū sėlina "geraširdis" dėdė-kaimynas, norėdamas jaunuolį įgrūsti į balą ir prigirdyti. Mat, galvoja, kad klierikiukas savo tėvo lavono graibsto. Tačiau grūdamas nuo medžio jaunuolis šiaip taip atsilauko ir besistengdamas iš užpuoliko išsivaduoti, jį patį įstumia į prakeiktąją balą. Čia jis, tirštų dumblių traukiamas, būtų paskendęs, tačiau jaunuolis jam padeda išsikapanoti. Išgelbėtas pavyduolis "iš velnio nasrų", nebeišlauko ir jaunuolui atidengia savo padarytą prasikaltimą. Paskiau, sirgdamas, tą išpažintį padaro kunigui ir net užmuštojo žmonai pasisako. Toks, maždaug, apytikris yra anos apysakos turinys, kurį savo filmui panaudojo Romas Šležas. Filmoje užimančioje žiūrovams apie 30 minučių, ne visas turinys panaudotas, bet pabrėžtinai pavaizduota pavyduolis, jo padarytas užmušimas; kova su klieriku ant palinkusio virš "velnio balos" medžio ir jo išpažintis būsimam kunigui. Pačioje apysakoje dalyvių yra keliolika, o filmoje jų parodyta tik trys: abu kaimynai ir vieno iš jų sūnus klierikas. Pagrindinį vaidmenį — pavyduolio kaimyno — vaidina Antanas Gustaitis, o kiti du vaidintojai yra buvę R. Šležo moks-

ladraugiai, taip pat studijavę filmos meną ir kartu su juo baigę tas studijas.

Abu jaunuoliai studentai, ypač klieriką vaidinęs, savo roles atlieka gerai, tačiau mums, lietuviams, įdomiausias yra Antanas Gustaitis, kurį daugelis pažįstame, kaip humoristą. Čia, "Velnio Baloje", A. Gustaitis pasireiškia visai priešingame poliuje: pavyduolio, kerštininko, net žmogžudžio. Nedvejotant tenka pripažinti, jog A. Gustaitis šiame vaidmenyje yra nė kiek nemenkesnis aktorius traģikas, koks jis yra nepamainomas humoristas. Vietomis režisieriaus ir filmos gamintojo R. Šležo tiesiog meniškai panaudotų filmavimo momentų dėka (veidas, jo dalinė grimasa ar iš arti traukta vien tik akis). A. Gustaitis savo vaidybą labai priimena kadaise buvusį didelį traģiškų rolių (filmose) specialistą Emil Janings'ą. Vien tik dėl A. Gustaičio vaidybos filma žiūrėtina. Bet be jo filmoje randame ir kitų, tiesiog deimantų vardo vertų meniškų momentų. Pradžioje duodama, lietuvių Makaičio parinkta (ar sukurta?) lietuviška kanklių muzika tiesiog jaudinanti, o toliau besitesij filminiai efektai (paukščių čiulbėjimas miške, arklio velnio kanopų dundesys lekiant medžių viršūnėmis, o ypatingai visus gražiuosius paukščių čiulbėjimo garsus šurpia nustelbiąs juodvarnio kranksėjimas žmogžudystės metu) nepamirš-

tami ir meniškai giliai bei vykusiai apgalvoti. Filmoje (žmogžudžio grimasose ir paskirose veido išraiškose) jaučiama moderniojo meno srovės pulsavimas ir jis čia yra be priekaištų. Gamtos vaizdai: šienaujama pieva, miškas ar paskiri medžiai nepaprastai tampa ir puikiai derinasi prie viso filmo turinio. Žinoma, ne visu jie atitinka lietuvišką miškovaizdį, tačiau čia jau ne režisieriaus kaltė. Kai kurie momentai lyg ir ilgokai ištyse (klieriko vidinis išgyvenimas, išgirdus iš kaimyno lūpų apie jo tėvo užmušimą) ir dar viena kita smulkmenėlė gali kam sukelti kritinių minčių, bet, apilai imant, filma tikrai vykusi ir meniška.

Pirmasis žingsnis lietuvių filmų režisieriaus, panaudojant lietuvių rašytojo veikalą, lietuvišką muziką ir pagrindiniame vaidmenyje lietuvių menininką-aktorių yra vertas platesnės lietuviškos visuomenės dėmesio ir drašiai rekomenduotinas kitoms lietuvių kolonijoms...

Savo naminę vaistų spintelę reikia nepaprastai švariai ir tvarkingai užlaikyti, kaip šiame vaizdelyje parodyta: išimti visas bankutes ir išmągoti lentynas; patikrinti visus užrašus, kad nevyktų klaidų, nes vaistų sumaišymas gali būti fatališkas; patikrinti, kokių vaistų trūksta ir juos papildyti kad būtų bet kokiam netikėtumui pasiruošęs.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

WIDE WORLD TRAVEL, INC.

9727 So. WESTERN AVENUE

Telef.: BE 3-1104 — GA 2-0640

Amerikos pirmoji lietuvių kelionių agentūra, atstovaujanti visas aviacijos, laivų, geležinkelių ir busų linijas.

Sutvarkome visus kelionių reikalus be ekstra išlaidų.
Parduodame tiketus į visus pasaulio kraštus.
Padedame atvežti Lietuvoje likusius gimines.
Duodame patarimus įvairiais įvažiavimo klausimais.

WALTER RASK - RASČIAUSKAS, Prezidentas

SIUNTINIAI—DOVANOS Į SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshposyltorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

DĖMESIO!

Pranešame, kad pagal naują susitarimą tarp Vnešposyltorg Maskvoje ir Package Express jau dabar galite siųsti savo giminiams ir draugams siuntinius į SSSR, jie nieko neturės primokėti gaudami įvairiausių produktų siuntinius - dovanas, kurie bus sudaryti iš SSSR gamintų pirmos rūšies produktų.

Čia nurodytos kainos yra Visos išlaidos produktams parinkti ir jiems nusiųsti į bet kurią SSSR dalį.

Užsakyti siuntiniai sudaromi Maskvoje, Odesoje ir Rygoje.
Siuntiniai bus išteikti gavėjui po 10-20 dienų užsakymui atėjus į Maskvą.
Siuntiniam galima užsakyti ir delikatesus tarpe jų — juodąją ikra, vėžių konservus, šprotus, saldainius ir kitus.

Siuntėjas gali siųsti dovaninių siuntinių kiek nori. Yra ir paruošti, štandartiniai siuntiniai arba galite pasirinkti produktus patys iš katalogo.

DĖMESIO!

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

Reikalaukite mūsų naujų katalogų sovietiniams produktams.

Dovanų pristatymas ir apsauga garantuojama.

LIETUVĖS BRANDA

(MOTERS JAUSMO, MINTIES IR VEIKSMO DARNOS PAGRINDAI)

Redaguoja gail. sesuo Ona Bosaitė, R. N., ir Anelė Kirvaitytė

Raštus ir klausimus siųsti:

ALVUDAS, 2319 W. GARFIELD BOULEVARD, CHICAGO, ILL. 60636

I METAI

NR. 3

Eikime su gyvenimu – bet ne su kiekvienu!

Senieji lietuviai ateiviai įvairiais keliais ir būdais ėjo su gyvenimu, bet tik nedaugelis išliko nepaklydę. — Jz. Bačiūnas

Daug kas šiandien mus klaidina. Klaidinama lietuviai įvairiopa. Ypač didelė skriauda daroma lietuviams jų jausmų darba mažai besirūpinant. Dar esti blogiau, kai dėl jausmų nedarnos klystančiam lietuviui nurodomi tariami jo klaidos kaltininkai. Mūsų spaudoj nuolat lietuvis esti minėtai be reikalo skriaudžiamas.

Štai, tūla spauda tvirtina, kad senieji ateiviai lietuviai nustojo lietuviybę dėl mokslo trūkumo. O tikrumoje, tai įvyko dėl jų jausmų netvarkos — blogų įpročių, nepajėgumo tikrų vertybių gerbti ir pan. Juk bemokslės, bet jausmais tvirtos mūsų močiutės Vargo Mokykloj lietuvi Lietuvai išlaikė.

Vėl tvirtinama, kad naujasis lietuvis ateivis nustumia lietuviybę dėl išprusinimo pertekliaus. O tiesa yra, kad jis taip elgias dėl tos pačios jausmų nedarnos: toks tiki, kad lenkiška ar airiška pavardė, o ne jo vispusiškas pajėgumas, padės jam čia gyvenimą susikurti.

Netiesa lietuviams peršama dar ir šitokiuo būdu: tvirtinama, kad senosios ir naujosios ateivijos lietuviams svarbiausias tikslas ir pirmutinė pareiga yra išlikti lietuviu. O tikrumoje — mūsų lietuvių svarbiausias tikslas yra tapti pilnai stipriems: kūnu, protu ir jausmais darniems. Ypač jausmų tvarka visiems mums reikia susirūpinti, nes tik tada, kai jausmais darnūs būsimė, visi kultūringais lietuviams išliksime; tada mes pajėgsime išlaikyti gyvą lietuviybę su visomis jos kūrybinėmis galiomis. Teisingas yra dr. J. Girnius, tvirtindamas, kad nutautinimui pirmiausia kelią tiesia ne svetima aplinka, bet žmogiškas sumenkėjimas. Juk žydai dvasia nesumenkėjo tiek, kad pajėgtų įvairiausiose aplinkybėse žydais palikt, ir kartu būt gyvenamosios vietos žmonėmis.

Jausmais nestiprus žmogus šiandien mūsų spaudoj skleidžia gan pavojingą pedagogišką netiesą. Vieni skelbia, kad vaiką auklėja ne tėvai, o ypatinga jų pasisavinta pedagogika. Kiti — dar blogiau mums pasitarauja: jie šiandieninę "moderniąją pedagogiką" laiko priėjusią liepto galą; anot tokių, dabar auklėjimas atitėjo psichiatrams ir policijai. O tikrumoje — vaiką auklėja jausmais sveikas ir apsišvietęs žmogus — jei tokio

vaikas neturi tėvų pavidale, geriau, kad jį auklės toks svetimasis. Nieko čia nekalta yra dabartinė pedagogika — kaip matysime, ji yra tobūlėjanti kasdien. Tikra bėda yra su jausmais nesveikais tėvais ir vaiko kitais artimaisiais — o ne su dabartinės pedagogikos dėsniais. Pastarieji yra geri, kaip gera yra matematika ar kūrybinė religija. Bėda yra, kad gerų dėsnių nepajėgia pasisavinti jausmais nestiprus mūsiškis. Jausmų nesveikumo apraiškos turi būti tvarkomos: 1) Sulaikant nesveikąjį nuo dabartinio blogio visomis priemonėmis, įskaitant ir policiją. 2) Apsaugojant mūsiškį nuo blogio dabarty ir ateity — gydančiam žmogaus jausmus: tam geriausiai pasitarauja psichiatrai, psichologai ir kiti žmogaus, ypač vaiko, psichologijos dėsniais pažįstą žmonės; čia svarbią vietą užima ir pedagogas, o svarbiausia, žinoma, jausmais sveiki tėvai.

Didžiausias blogis mūsų tarpe yra, kad mes leidžiame blogiui laisvai veikt — po to dejuojame. Taip ugdoma žmonės jausmų nesveikata — po to seka darbymetis policijai, psichiatrams ir kitiems vieša ar privačia gerove besirūpinančiams. Pvz. mes leidžiame už mūsų pinigus gyvuojančioje spaudoje iš savęs besijuokiančiam jausmais nesveikuoliui iškoneveikti mūsų garbingus valstybininkus, vaikų auklėtojus ir pan. Nenorėkime, kad mūsų vaikai elgtųsi kitaip, jei mes jiems savu pavyzdžiu nenorodome kūrybingo kelio.

Kad dabartinė pedagogika yra pajėgi mums reikiamaipadėti jausmais sustiprėti ir darniais žmonėmis tapti, kartu lietuviybės nepraradus, patvirtina čia spausdinti pradedamos pedagogo ir pedagoginių knygų autoriaus *Petro Maldeikio* mintys. Todėl mes visi, ypač moterys, stenkimės taip jausmais sutvirtėti, kad pajėgtume dabartinės pedagogikos pajėgą panaudoti savo vaikuose žmoniškumui ir lietuviškumui ugdyti. Tokie žmonės pajėgs būti *pasaulio piliečiais*, būdami lietuviams ir šio krašto žmonėmis. Todėl visos lietuvių supraskime, kad mums reikia eiti kartu su pilnai sveiku, lietuvišku ir amerikonišką kultūrą puoselėjančiu keliu. Sruotos — net ir lietuviškos, ne tik kitos kitokios — irgi teka, bet su joms mums nepakeliui. Tad griebkimes greičiau visos mūsiškės už esminių darbų: šiandien mums didžiausias rūpestis ir pastangos turi būti greičiau

Gražioji Irano karalienė Soraya dabar tapo artistė. Ji vaidina svarbiausią rolę filmoje "Trys moters veidai". Paveiksle ji laukia savo eilės, kai turės stoti prieš žviesas ir filmų kameras.

čiau ir gausiau pačioms jausmais susitvarkyt ir savus vaikus jausmais tvirtus, šalia jų kūno ir proto darnos, išugdžius, visas atsakingas vietas jiems pavest.

Tad į visapusiškai sveiką gyvenimą verškimės visa jėga: naudėkimės šių dienų pedagogikos žiniomis — veskime savo vaikus ne kiekviena savo išgalvotu keliu, bet teisingiausiu — į pilną žmoniškumą vaiką vedančiuoju!

Lietuviškas elementorius šeimoje

PETRAS MALDEIKIS
(Alvudo Kultūrinio Penktadienio paskaitos dalies santrauka)

I. Auklėjimo pareigų pasiskirstymas

Iki tam tikro kultūros laipsnio, kol gyvenimas nėra labai sudėtingas, visur visus auklėjimo uždavinius ir visą auklėjimą atlieka šeima. Ji ir auklėja ir moko ir paruošia gyvenimui. Tik gyvenimui darantis sudėtingesniais ir didėjant auklėjimo reikalavimams šeima pati viena nepajėgia jų patenkinti ir darosi reikalinga kitų pagelbos. Taip atsiranda mokykla. Bet pagrindiniu auklėtoju vis tiek lieka tėvai. Jie už vaiko išauklėjimą neša didžiausią atsakomybę prieš jo ateitį ir prieš visuomenę. Jie atlieka ir didžiausią auklėjimo naštos dalį.

Pradžioje mokykla yra buvusi tik tėvų samdytas pagelbininkas auklėjimo reikalams. Bet vėliau ji pasidaros savarankiška, atspalaiduoja nuo tiesioginio priklausomumo tėvams. Bet savo atliekamo vaidmens atžvilgiu ji vis tiek pasilieka šeimos pagelbininkė: ji padeda tėvams ir atlieka tai, ko jie patys atlikti nebegali ar nesugeba. Tuo būdu mokykla tėvų auklėjimąjį darbą pratęsia, papildo ir atlieka tuos auklėjimo uždavinius, kurių tėvai jau negalėtų atlikti, ir duoda jaunimui tokį išauklėjimą bei gyvenimui paruošimą, kurio tėvai patys jau negalėtų duoti.

Bet, antraip vertus, mokyk-

la negali atlikti tų auklėjimo pareigų, kurias atlieka tėvai, auklėdami savo vaikus nuo pat gimimo iki jų subrendimo.

Tarp šeimos ir mokyklos veikia nerašytas auklėjimo pareigų pasiskirstymas: tėvai vaikus auginą, auklėja, globoja, rūpinasi visapusišku paruošimu gyvenimui. Mokykla, gi moko, šviečia, auklėja, įveda augantį žmogų į šių laikų kultūrą, paruošia kuriai nors profesijai — žodžiu, taip paruošia jį gyvenimui.

Tėvai atlieka tą auklėjimo dalį, kuri yra pačios prigimties skirta, kurios reikalauja jų tėviška sąžinė, jų savo vaikams meilė ir jų paveldėtos auklėjimo tradicijos. Mokykla gi atlieka tuos auklėjimo bei mokymo uždavinius, kuriuos atlikti įgalina atitinkamas mokytojų profesinis pasiruošimas ir įpareigoja atitinkami įstatymai, valdžios įstaigų priežiūra ir to meto kultūriniai, socialiniai bei politiniai reikalavimai.

Tačiau, jei kuriuo nors atžvilgiu tėvai neatlieka savo pareigų, pvz. kur pačių tėvų išsilavinimas bei išauklėjimas yra labai žemas, ten mokykla yra įpareigojama tą trūkumą išlyginti ir net atitinkamai persiorganizuoti. Taip pat, jei mokykla neatlieka kurių nors jai priklausantių pareigų, tėvai stengiasi kuriuo nors būdu patys ar kieno nors pagalba tai išlyginti. Jei kur mokykla nesirūpina kuriuo nors auklėjimo dalyku, tada tenka tuo daugiau susirūpinti tėvams. Kai mokykla nepatenkina tėvų reikalavimų, tėvai dažnai neturi priemonių priversti mokyklą tai padaryti ir stengiasi patys mokyklos auklėjime pasirodžiusius trūkumus išlyginti namie, arba jį papildyti kuriuo nors keliu šalia mokyklos.

Žmoniški tėvai — neįkainuojamas gėris

Moterys pasaulį stebi širdimi, o vyrai akimis. (Lietuvių liaudies posakis)

Nuo pirmo vaiko žvilgsnio (Tęsinys 6-me psl.)

Menininkai "egzaminuojami" Maskvoje

Rugsėjo 27 d. Maskvoje buvo surengta lietuvių kultūros diena. Pavergtosios Lietuvos rašytojai, dailininkai, muzikai pasirodė su savo pasiekimais. Jei spręsti iš "Tiesos" dienraščio (rugs. 30, 229 nr.) Maskvoje tebusi "eilinė pasikeitimo tarybinio meno vertybėmis šventė", bet čia pat priduriama, kad toji "kultūros diena" buvęs ir Lietuvos kultūros egzaminas.

Kitaip tariant, lietuviai rašytojai, menininkai privalėjo įrodyti, ar jų pastarojo meto kūryba atitinka partijos reikalavimus. Partiškas pirmoje vietoje, nes ir "Tiesa" pripažįsta, kad lietuvių literatūra ir menas esą Maskvoje egzaminuojami "pagal aukščiausius partiškumo, idėjiškumo ir meninio meistriškumo kriterijus". Pagal "Tiesą" egzaminas Maskvoje buvęs laikomas gerai. Pasirodo, aukšto įvertinimo pirmoje eilėje susilaukė ne rašytojai ar tapytojai, bet taikosios dailės specialistai, nes jie savo talentą atiduodą tam, kad "darbo žmonių butis būtų patogus ir graži". Partinis laikraštis vis dėlto pripažįsta, kad pastaraisiais metais pavergtosios Lietuvos literatūra ir menas "vėl žymiai paūgėjo", atseit, reikia suprasti, kad rašytojai ar dailininkai, muzikai ir kiti meno žmonės daugiau ar mažiau buvo paklusę partijos statymams reikalavimams. Visi jie buvo verčiami kelti šiuolaikines temas ir jas kelti, pasak "Tiesos" plačiai ir partiškai. Pateikiami ir tokio "partiškumo" pavyzdžiai: E. Mieželaičio "Žmogus", skulptoriaus G. Jokūbonio ir raš. Just. Marcinkevičiaus kūryba, pagaliau, neseniai Maskvos "Pravdoje" teigiamai įvertintas režisieriaus V. Zalakevičiaus filmas "Vienos dienos kronika".

Komunistai didžiuojasi, kad tie ir kiti kūriniai pasiekia kitas sovietines respublikas. Čia tik nepasakoma, kad į įvairių sovietinių tautų kalbas verčiami tik partijos kriterijams tinkami kūriniai, parodose eksponuojami ar ekranuose rodomi "šiuolaikines temas" vaizduoją paveiksliai ar kino filmai.

Lietuvoje ir kituose pavergtuose kraštuose be rašytojus, menininkus slegiančio partiškumo ar šiuolaikinumo antspaudo, kaip yla iš maišo išlenda dar kitas slugutis — tai rusų kalbos, kaip tariamai pirmaujancios, iškišimas. Toji pati "Tiesa" dabar vėl primena, kad esą lietu-

vių literatūra nebūtų taip greit išėjusi į visas sovietines respublikas ar į užsienio šalis (žinoma, čia turima galvoje tik sovietų sateliniai kraštai — E.), jeigu ne... rusų kalba. Taigi, jei lietuvių rašytojų — partijai tinkama — kūryba pirmiausia atspausdinama rusų kalba Maskvoje, tai vėliau ji jau tinkama leisti ir įvairiose sovietinėse respublikose.

Rusų kalba lietuviams naudinga — tokia mintis peršama visai aiškiai. Bet tai dar ne viskas. Rusų poetai, pvz. N. Tichonovas, A. Prokofjevas, L. Ozerovas ir kiti pristatomi nuosirdžiausiais lietuvių literatūros populiariautojais, draugais. Lietuvos gyventojams aiškinama, kad toji rusų rašytojų parama okupuotai Lietuvai esanti tradicinė, nes... rusų inteligentija lietuvių kultūrą pradėjusi remti dar carizmo laikais. Tad, įtaigojama, jei ne rusų kalba, jei ne rusų poetai ir aplamai jei ne rusai, tai lietuvių kūryba nesidžiaugtų kirgizai ar azerbaidžaniečiai, ji būtų svetima rusams ar armėnams.

Ar lietuvius dėl to liūdėtų? Vargiai. Pavergtos Lietuvos kūrėjas būtų daugiau patenkintas, jei jo raštai, paveiksliai ar filmai už Lietuvos ribų būtų žinomi dėl jų tikrosios meno vertės, bet ne rusų kalbos ar rusiškųjų poetų tarpininkavimo dėka. Pagaliau, toji partiniai išsijota kūryba tepasirodo Sovietų Sąjungos ribose. Tik išimtinu atveju su Lietuvos rašytojų, dailininkų ar filminkų darbais susipažįsta kurio nors satelinio krašto gyventojai. (E)

Varšuvos lietuvius Vilniuje

Rugsėjo mėn. pabaigoje Vilniuje viešėjo iš Varšuvos atvykęs Lietuvos visuomeninės kultūros draugijos Varšuvos sk. pirmininkas Mykolas Kmita. Jis norėjęs užmegzti ryšius su Vilniuje veikiančia draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija. Pagal Kmitą neseniai draugijos rateliai įsisteigė Gdanske ir Slupske. Draugijos organas "Aušra" spalio mėn. n-ry plačiai apžvelgęs Lenkijos lietuvių veiklą per 20 metų.

Kmita Vilniuje dar rinko medžiagą užbaigti moksliniam darbui iš Lietuvos geografijos, kurią jis dėsto Varšuvos universitete. (E)

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Saugumiečio Guzevičiaus "romanas"

Ir "Tiesa" (rugs. 20 d. 221 nr.), ir "Komjaunimo Tiesa" (rugs. 22 d. 188 nr.) reklamuoja naują žinomojo NKVD-isto A. Gudaičio - Guzevičiaus "romaną" "Šamokslą", kurio pirmasis tomas ką tik Vilniuje pasirodė. Jame rodomi krikščionių demokratų valdymo metai, centre pastatant "revoliucinį komunistų pogrindį, jo konspiracinę veiklą ir reakcijos jėgų pastangas palaužti liaudies pasipriešinimą"... Seiminį nepriklausomos Lietuvos laikotarpį Guzevičius, žinoma, traktuoja kaip "buržuazinę diktatūrą", kurią vykdo "kleras su ministrių Myk. Krupavičium priešaky"... Šis vaizduojamas nuožmiausiu liaudies priešu, svajojusiu sukurti kunigų - patricijų luomą! (Iš tikrųjų prel. Myk. Krupavičius buvo liaudies gerbiamas, nes daugiausia jo pastangomis buvo pravesta žemės reforma. — E.). Šalia jo pagrindiniai veikėjai yra kanau-ninkas Kanopa, Ukmergės milijonierius Deveikis, prieš juos pastatant "liaudies atstovus": komjaunuolį Romą Gervę, jo mylimąją — partijos ryšininkę Beatą, partijos veikėjus K. Poželą, J. Greifenbergerį ir kt. Taigi, "romane" veikia ne vien

realieji ano meto žmonės, bet ir daugybė pramanytų.

Aiškėja, kad kompartija bus keliems rašytojams — politrikams pavedusi biauroti nepriklausomo gyvenimo politikus ir jų sukurtą demokratinio gyvenimo būdą, nes vien šiemet be Guzevičiaus "Šamokslu" yra išleisti dar du literatūriniai pamfletai nepriklausomos Lietuvos ir tremties veikėjams niekinti: M. Jackevičiaus romanas "Brandenburgio vartai" ir D. Rodos "satyrų" rinkinys "Garsios firmos bankrotas" (ž. Eltos Informacijų 37 ir 38 nr.). Kompartija nori iš Jaunimo širdžių ir protų išrauti žavėjimąsi nepriklausomos Lietuvos gyvenimu, apie kurį jam tėvai pasakoja kaip apie auksinius laikus. Taf ir užsiundyti keli rašytojai, savo sąžinę pardavę Lietuvos kompartijai ir okupantui, tuos šviesuosius laikus juodinti. Kad šito iš tikrųjų siekiama, išduoda ir "Komjaunimo Tiesos" rašėva J. Kaminskas, "Šamokslu" recenzijos pabaigoj sakydamas: "Šamokslas" turėtų būti ypač įdomus mūsų jaunimui, mažiau žinančiam buržuazinės Lietuvos gyvenimą, jo politinius užkulsius..." (E).

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

COSMOS PARCELS EXPRESS

C O R P.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG USSR)

Labai patikima ir vadovaujanti firma Jungtinėse Valstybėse, turinti daug patyrimo siunčiant dovanų siuntinius į visas USSR dalis. Tūkstančiai klientų patenkinti. Visi siuntiniai apdrausti. Gavėjas nieko nemoka. Skyriai svarbesniuose miestuose. Visi mūsų skyriai turi sandėliuose pasirinktinai aukštos kokybės prekių dovanoms žemomis kainomis.

Dėl nemokamų informacijų ir kainoraščių susižinokite su bet kuriuo mūsų skyriumi.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue AL 4-5456
- NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street CH 3-2583
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway Tel. 268-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road TO 1-1068
- Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave. GR 6-2781

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikis, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

PR. ALSĖNAS

Kaip reikėtų dėstyti šios šalies šių dienų lietuviukui tautos istorija?

Pr. Pauliukonis, savo paruošto „Tautos istorijos mokymo“ pratarmėje, teigia, jog sėkmingam istorijos mokymui reikšmingi trys dalykai: dėstyto metodika, metodškai parengtas istorijos vadovėlis ir sisteminga, smulki programa su tiksliais paaiškinimais.

Su šitokiais teigimais ir toliau reikalavimais — pilnai tenka sutikti, nebent dar priduriant, jog tokie nurodymai tegalimi tik normaliose gyvenimo sąlygose, gyvenant savam krašte — ne kur nors ištremime, emigracijoje, kur nėra taip lengva naujam mokytojui netgi reikiama dėstyto metodiką įsigyti, nes, besimokant ir bestudijuojant, jo pečius slėgia dar kiti reikalai — pragyvenimo klausimas ir kasdieninis darbas egzistencijai palaikyti.

Gi apie metodškai parengtą vadovėlį — išeivijoj dažnai sunku ir pagaltoti. Čia paruošiamoji ir išleidžiamoji istorinė lektūra — dažnai atsifiktinė ir nemetodiška, gal daugiau tik pasiūlyti skiriama ir, dažniausiai, ne mokinui, ne studentui, bet tik aplamai — skaitytojui.

Ten pat ir tas pats istorikas, Pr. Pauliukonis, pasibėdavoje, kad ir nepr. Lietuvoj neturėjom visiškai tinkamo istorijos vadovėlio, tuo labiau — visiškai jokios Lietuvos istorijos dėstyto metodikos, teigia, jog bent kokios istorijos dėstyto spragos — „tėvų žemėje, savo valstybėje, kur kiekvienas medelis, ar gėlė, kiekvienas kalnelis ar girėlė, kiekvienas kempelis, mokykla, susirinkimai, jaunimo pramogos tautiškai bylojo į jaunimo širdis, nebuvo jaučiamos“.

Tada, girdi, nebuvo didelės žalos, jei ypatingiau ir neatsižvelgta į tautos istorijos auklėjamosius tautinius momentus. Šiandien gi, išeivijoj gyvenant, padėtis pasikeitusi. Su tuo ir iškylęs reikalas — kreipti daugiau dėmesio į tautos istorijos dėstytoją, kaip į tautinio auklėjimo priemonę. Tas viskas — gryna tiesa, bet įvykdymas (siekiamasis tikslas) — nelengvas.

Kitas Lietuvos vid. mokslo mokyklų pedagogas - veteranas, Jonas Miškinis, savo straipsnyje „Kaip lietuvių vaikose ugdyti?“ (žiūr. „Laiškai Lietuvos“, Nr. 3, 1964), žvilgtelėjęs į anuometinį gyvenimą ir šias dienas, teigia, jog anuomet negrėsė pavojai nutausti ir užmiršti gimtają kalbą, nes tautinės idėjos — lydėjusios jaunuolio kiekvieną žingsnį: šeimoje, aplinkoje ir mokykloje.

Kitokiose sąlygose bręsta mūsų vaikai išeivijoj, nes daugeliui jų — gimtąjį kraštą teko aplėsti kūdikystėje, o kitiems — ši pasauli išvysti svetimam krašte. O čia — svetima aplinkuma, svetima mokykla, svetima spauda, kas mokykliniam jaunimui

daro žymios įtakos, kuri juo toliau, juo daugiau pasireiškia, tolimama nuo visų to, kas lietuviška.

Savo sugestijose į tai, kaip išlaikyti vaikus lietuviais, J. Miškinis, svarbiausia, kreipia dėmesį į vaikų tėvus — lietuvius, kurių svarbiausia ir pagrindinė pareiga — išmokyti vaikus gražiai kalbėti lietuviškai ir įskiepyti jausmą, kad jie užaugę nesigėdintų save lietuviais vadinti.

Iš tikrųjų, tai, galima sakyti, priešmokyklinė svarbiausia tėvų pareiga. Gi kai jau vaikai paauga, pradeda lankyti mokyklą (žinoma, angliską ir, tik šalia jos, lietuvišką), čia jau reikalingas tėvų ir mokytojų kooperavimas.

Gražų pavyzdį tenka nurodyti Toronto Maironio vardo šeštadieninėje 10-ties skyrių mokykloj praktikuojamą — kasmet ruošti mokykloje vadintą „Tėvų dienas“. Tomis dienomis atsilanko tėvai į mokyklą ir su klasių auklėtojais aptaria bei išdiskutuoja bendrą liniją vaikų auklėjime: šeimoje ir mokykloje.

Dar grįžtant prie minėto J. Miškinio straipsnio, nurodytina jo keliamos mintys vaikų auklėjimo lietuviškoj dvasioj srity, Esą, vaikai mėgsta dainas ir pasakas (tuo labiau — ir istorinius senovės faktus — Pr. Al.). Tad, girdi, į vaikų vaizduotės pasaulį reikėtų visa tai įpinti, nevingiant ir padavimų apie Lietuvos didingą praeitį. Tokie pašnekesiai ir dainos — sukelia augančio vaiko sąmonėje susidomėjimą, o per jį — ir tėvynės meilę.

Vaikų kambariuose, šalia kryžiaus, esą kabintini lietuviški paveikslai: vytiš, Lietuvos kunigaikščiai, Žalgirio mūšis ir kt., vaizduojantieji Lietuvos gražias, arba liūdningas valandas.

Šio pedagogo įsakmiai nurodomi ir pačių vaikų darbai, pvz., piešimas. Tėpiešia, jie tarp žaliuojančių medžių Gedimino pilį su plevėsuojančia trispalve vėliava, žniokščiančia Baltijos jūra, Birutės kalnu, skrendančiais per Atlantą baltos Lietuvos Daiviumi ir Girėnu.

Mergaitės, esą, tepiešia vaidilutes, kurstančias šventąją ugnį ir t. t.

Čia, žinoma, yra tik teoretiniai galvojimai ir pritarimas kitų mintims, kas liečia lietuvių išlaikymą mūsų jaunime svetur ir tėvynės istorijos dėstytoją, kuris yra vienas iš pagrindinių ramsčių ir priemonių išauginti jaunimą sąmoningais lietuviais.

Smulkesnėse detalėse istorijos dėstytojas buvo ir bus individualistas, pasirenkamas būdas ir metodus Lietuvos istorijai dėstyti svetur, pagal galimybes ir aplinkybes.

Tie metodai, be abejonės, pasirinktini pagal vietą, laiką ir turimą mokyklą bei mokinius

vaizdą prieš akis — tikrovėje, praktikoje.

Jei romėnai sakydavo, jog istorija — gyvenimo mokytoja (Historia est magistra vitas), tad ji, turime pripažinti, jog ir lietuviškumo mokytoja ir tautybės išlaikytoja už tėvynės ribų.

Lietuvos istorijos mokymas svetur, reikia pripažinti, kaskart vis sunkėja ir jis — dar sunkės. Kodėl? Tai ne vien tik dėl istorijos vadovėlių arba dėstyto metodikos nurodymų stokos, bet, tiesiog, dėl laiko stokos, nes čia, (kaip yra sakoma), laikas — pinigai. Laikams keičiantis, greitai pajusime tikrai labai didelę laiko stoką, išmokinti mūsų lietuviukus netik kitų lietuviškų dalykų šeštadienišose mokyklose, bet ir Lietuvos istorijos. Ne be reikalo Pr. Pauliukonis „Tautos istorijos mokyme“ (psl. 22) teigia, jog: „Per pamokas mokiniams perteikti daug istorinės medžiagos neįmanoma, o be to, po kiek laiko mokiniai pamiršta ir tai, ką buvo išmokę“. Reikia, girdi, mokinius pratinti domėtis tautos istorijos ir iš viso lietuvių tautą liečiančiais klausimais. Patarti vieną kitą knygelę ar straipsnį paskaityti, pratinti rašyti referatus ir leisti jiems patiems pasirinkti medžiagą. Tik tas januolis, esą, paliks gyva tautos atžala, kuris domėsis lietuviška literatūra.

KLB Kultūros Fondo Svietimo Komisija, kaip Kanados Lietuvių Mokyklų programos leidėjas, šitai pasibėdavoja tolydžio mažėjančiu mūsų vaikų lietuviškumu. Esą, prieš dešimtmetį (tai buvo rašyta 1958 m.) mūsų šeštadieninė m-kla turėjo mokinius, kurie buvo daugiau ar mažiau lanę tremties mokyklą Vokietijoj. Nors anos mokyklos, toli gražu, nesiekė laisvosios Lietuvos mokyklų lygio, bet vis dėlto jos buvo nepalyginamai stipresnės už šeštadienines, kad ir šių dienų prasme. Ateinantieji į vyresnius skyrius daug, tvirčiau lietuviškai skaitė ir rašė, o visi, didesni ar mažesni, nepalyginamai geriau kalbėjo lietuviškai. Dabar to nebeturime, neretai sutinkame mokinius, kuriuos reikia mokyti lietuviškai svetimosios kalbos mokymo metodais...

Taigi, mokinių kokybė (lietuviškumo prasme) kaskart prastėja, mokymo laikas trumpėja, o priemonės — taip pat negeležėja, greičiau — irgi blogėja. Vėl, anot Pr. Pauliukonio, („Tautos istorijos mokymas“, psl. 26): „Ne tik pradinių, bet ir aukštesniųjų mokyklų (high school) mokiniai dažnai sunkiai besupranta ar įsivaizduoja Lietuvoje gyvenančiam labai aiškiai apčiuopiamus dalykus, pvz., senovės lietuvių sodybos trobesius (namas, klėtis, tvartas, klauonas, jautis, pirtis) ar augintus javus. Lietuvos mokykloje užteko tik paminėti tuos vardus, ir mokinius suprato, o šiame krašte mokytojas turi gerokai pavargti, kol pajėgia išaiškinti trobesių statybą bei jų paskirtį“.

Išeivijoj mokyklose lygiagrečiai vartojami prof. dr. A. Šapo-

Lietuvės Branda

(Atkelta iš 4 psl.)

saulėn; nuo pirmo jo pajutimo garso; nuo tada, kai jis siekia braškučio ar savo pirštukus prieš savo veidą laikydamas šypsos; nuo tada, kai, jį mylinčiam prie jo prisiartinus, jis ima iš pasitenkinimo spirtis ir burksėti; nuo tada, kai vaikas ima džiangtis bent truputį šviesos, spalvos ar garso — žodžiu, nuo pačios ankstyviausios vaikystės vaikas trokšte trokšta apimti savo glėbin pasaulį.

Vaikas siekia viską jausti, justi, paliesti ir laikyti. Jis siekia spalvos, šviesos ir garso. Jis siekia pažinimo. Dar vaikui nepajėgiant kalbėti, mes atpažįstame jo norą pažinti aplinką iš jo garų ir judesių.

Pradėjęs kalbėti vaikas, nuolat klausia kiekvieno jam sugebančio atsakyt, kas, kodėl ir kaip. Jis ima džiangtis kiekvieną naują patirtimi — tai dvasinis maistas pažinimo siekia jį protui.

Vaikas žavisi grožiu, jam teikiamu žodžiu, ritmu, garsu, spalva ir žmonių tarpusavio meile. Jis džiangiasi veikt pajėgumu, atsiekimu ir tobulėjimu.

Vaikas turi savo paugūjimus ir nuosmukius; savo kūdikystės sunkumus ir savo vaikiškus išmėginimus — visa tai yra dalis stengimosi suprast gyvenimo paslaptis, susirast sau vietą aplinkoj ir santykiat su jo artimoje esančiais žmonėmis.

Kasdien naujos sąvokos išsivysto jo galvoj. Kasdien jis ima daugiau suprast. Kasdien jis pajunta naujas jėgas sąvyje. Visa tai, jis su džiangsmu priima.

Tėvai turi neįkainojamą progą savu pavyzdžiu ir pamokymu taip nuteikti vaikus, kad pastarieji suprastų, jog viskas, ką tėvai moko, yra tikra, kad pasaulis yra puikus ir gyvybei svarbiausiomis gėrybėmis gausus, kad visos vaiko pajėgos turi reikštis naudinga ir meilės pilna veikla.

Šitai ugdant vaiką kiekviena jo amžiaus diena bus širdimi ir akimis vaiką stebintiems abiem tėvams džiangsminga, prasminga ir pasitenkinimo pilna diena.

Šitokie tėvai yra neįkainojamas gėris žmonijai.

kos-redaguota „Lietuvos istorija“ ir dr. V. Daugirdaitės-Sruogienės „Lietuvos istorija“. Deja, nė viena iš tų istorijų — nebuvo specialiai raštos mokyklai, tik visuomenei. Jos perplačios — per daug perkrautos ir reikalingos trumpinimo.

Dėl tos tad priežasties istorijos dėstytojui išeivijos mokykloje — reikalingas didesnis pamokai pasiruošimas, medžiagos konspektacija ir sutrauktų tekstų atpasakojimas, kas, be abejonės, sudaro ir mokytojų sunkumų, nes ir jis išeivijoj — dažniausiai ne iš tų pamokų pragyvena, o turi duoną užsidirbti kur nors kitur.

IŠ UKRAINIEČIŲ GYVENIMO

Faktas, kad Tarasui Ševčenkai beveik vienu laiku pastatyti didingi paminklai Washingtone ir Maskvoje, savime daug pasako. Tik išnyra toks paradoksinis skirtumas: Maskvoje paminklo pastatymo išlaidas apmokėjo Sovietai ir atidengimo iškilnėse dalyvavo pats Chuščiovas su savo žymiaisiais dignitoriais, o J. A. V-bių prezidentas ne tik neatšilėpė į ukrainiečių kvietimą, bet ir pasveikinimo neatsiuntė. Gal būtų, todėl vienas Kongreso atstovų prie paminklo pasakė: "Dar neturite savo laisvos ambasados Washingtone, bet didžiulokitės ir džianokitės — dabar jau visiems laikams čia turite savo ambasadorių Tarasą Ševčenką!".

Nemažiau svarbus ir reikšmingas faktas, kad atitinkamą duoklę ukrainiečių didžiajam vyrui Tarasui Ševčenkai atidavė UNESCO.

Jau 1961 metais (liepos-rugpjūčio mėn.) UNESCO spaudos organe "Kurjer UNESCO" (leidžiamas 8-mis kalbomis, pusės ml. egz. tiražu) buvo per kelis puslapius išsėšęs straipsnis, Ševčenkos mirties 100-čio sukakčiai paminėti. 1962 m., UNESCO generalinės konferencijos metu (kurion suvažiavo beveik viso pasaulio atstovai), konferencijai skirtų patalpų dalyje buvo surošta paroda didžiajam kovotojui Ševčenkai prisiminti bei pagerbti.

Šiais sukaktuviniais (150 metų gimimo) metais minėtas "Kurjer UNESCO" per išitus metus talpins Ševčenkos kūrinius bei duomenis iš kankinio-poeto gyvenimo ir kovos dėl žmonių laisvės. Tuo pat laiku visa tai prancūzų, ispanų bei anglų kalbomis įvairios radijo stotys perduos pasauliui.

Šiuo pačiu tikslu, UNESCO glaudžiai bendradarbiaujama su ukrainiečių nacionaline komisija, atitinkamoje serijoje leidinių apie pasaulio žymiausius poetus, išleis Ševčenkai skirtą monografiją, kurioje bus nušviesta visa, kas liečia Ševčenkos visą gyvenimą, — su jo neatlaidžia kova bei tikrai prometėjiškais (kas išreikšta ir paminklo fragmente — m. pastaba — JDC) kentėjimais už žmonijos laisvę. Monografijoje tilpsiančios skaitlingos iliustracijos pabrėš Ševčenkos dailininko talentą.

Šių leidinių pagrindinę dalį sudarys Ševčenkos poezijos geriausi kūriniai. Prancūzijos vienas dabartinių geriausių poetų Gijevik visą savo talentą paskyrė vertimui Ševčenkos poezijos perlų.

Taip (mano sutrumpintai — JDC.) kalbėjo UNESCO generalinis direktorius Rene Mayo savo institucijos iš viso pasaulio suvažiavusiems nariams. Jis baigė šiais žodžiais: "Aš reiškiu linkėjimą, kurio visą reikšmę atžymi aukos, sudėtos paties Ševčenkos, ir aš noriu, kad persiformuotų pasaulis, kuriame kūrėjai galėtų laisvai rašyti visa tai, ką jie turi savo

mintyse, ir tokia kalba, kokia jie nori".

Š. m. birželio 19 d. Paryžiaus miesto Taryba pagerbė Tarasą Ševčenką. Tam tikslui ukrainiečių visomenės vadovaujantieji asmenys, o taip pat ukrainiečių pravoslavų tikybos tėvas Jeremijiv bei gr. — kat. vyskupas Volodymyr buvo pakviesti į rotušę. Paryžiaus miesto Tarybos pirmininkas taip pat sukvietė Ševčenkos pagerbimo ceremonijoje dalyvauti visą eilę žymesniųjų prancūzų mokslininkų, rašytojų bei visuomenininkų, kurių eilėse buvo Sorbonos universiteto prof. Pierre Paskal, Rytų kalbų instituto direktorius Andre Mirambel, Instituto profesorė bei autorė daugelio veikalų iš ukrainiečių literatūros ponis dr. Šerer ir kt.

Pagerbimo oficialiąją dalį baigus, visus iškilnių dalyvius Tarybos pirmininkas pakvietė šampanui. Net Paryžiaus didžioji spauda pažymėjo, kad miesto dvitūkstantinėje istorijoje, tai pirmas atsitikimas, kad Taryba pagerbė ukrainiečių Didįjį Vyra. Žinoma, šis išskirtinas įvykis turi ne tik didžiulę kultūrinę reikšmę, bet dar didesnę politinę.

Vienoje nemažiau iškilniai buvo pagerbtas Tarasas Ševčenko. Tam tikslui sudarytas komitetas išsiuntinėjo kvietimus Austrijos sostinės elitui: universitetų profesoriams, žymiausiems artistams, dailininkams, muzikams, rašytojams, politikams, spaudos darbuotojams, taip pat visiems ministriams bei bažnytiniais dignitoriams su kardinolu Kenigu priešaky.

Iškilmes nelemtai teko nukelti savaitę vėliau, nes austrų-rusų (tikriau, komunistų telkinys) susiartinimo draugija paskyrė tą pačią dieną ir toje pačioje vietoje (Palfi, ant Josef platz 6, tik kitoje salėje) taip pat Ševčenkos minėjimą. O jame toks vaizdas: kino salėje tesusirinko raudonųjų bei jų simpatikų nepilnas pusbūris. Gi laisvųjų ukrainiečių akademijoje — koncerte kvietieji rinktiniai svečiai užpildė Beethoveno didžiulę reprezentacinę salę iki paskutinės vietos.

Prof. dr. Vlodymyr Založev'kyi, buv. Bukovynos senatorius, vokiečių kalba temperamentingai referavo apie Ševčenkos gyvenimą, kentėjimus bei kovą, dažnai cituodamas jo poezijos fragmentus. Koncertinę dalį sudarytą išskirtinai iš Ševčenkos kūrybos, atliko Vienoje tebegyvenančių ukrainiečių mišrus choras, vadovaujamas prof. Hnatyšyno. Solo partijas atliko solistai: Chrystia Liubčenko, Silvija Štain ir Milian Vukailovč. Koncertinė dalis užbaigta didingu "Zapovitu", kurį susirinkusieji išklaušė stovėdami. Visi svečiai buvo labai patenkinti koncertu ir vis klaušė išlydinčius šeiminkus, kodėl jie, turėdami tokius žavias kūrinius ir ne-

mažiau žavias vokalines jėgas, dažniau nesirodo muzikalinei Vienni...

Kitą dieną programiniai dalykai buvo perduoti Vienos radijo bangomis — ir vėl tai pirmas atsitikimas, kad Viena pagerbė ukrainiečių dvasios galiūną Ševčenką.

Beveik nuo neatmenamų laikų pats likimas lėmė mums su ukrainiečiais turėti daug bendrų džiugsmų, liūdėsių, o ypač rūpesčių.

Istorija, o šiais laikais įvairi ukrainiečių spauda rodo jų siejimąsi ne tik savais, bet ir mūsiškiais sielvartais. Ir jei mes sugebėtume atidžiau sekli ukrainietiškąją spaudą, tai dažnai pajautume jų mums rodumus šiltus jausmus bei susirūpinimą, greta savųjų, ir mūsiškiais reikalais.

Štai ukrainiečių laikraštis Vilne Slovo (Laisvas Žodis) pateikia tokį vaizdą: amerikietiškas žurnalas News Week tarp kitko pranešė apie respublikonų kandidato į viceprezidentus Millerio žmonos kilmę. Torontiškis lenkų "Glos Polski" (Lenkijos Balsas) tuo jau pat griebėsi atitaisinėti minėto žurnalo duomenų menamą klaidingumą: "Ponia Stefanija Miller yra žavėtinai patraukli moteris, turinti mergautinę pavardę Wagner, kurią jos tėvas prisiėmė, nes re-

tai kas tesugebėdavo ištarti jo tikrąją pavardę — Posvistailo. Taigi iš to seka, kad giminė ponios Stefanijos yra kilusi iš Lietuvos. Ir todėl, toliau aiškina Glos Polski, kad ponis Stefanija Miller kilusi iš Lietuvos, ji... puikiai dainuoja... lenkiškas "piosenkas" (dainelės) ir... turi būti lenkė".

Pirmiausia, Posvistailo — grynai ukrainiška pavardė. Bet lenkas nebebūtų Jenkas... — išvada aiški be žodžių.

O toliau rašo "Vilne Slovo", dar truputis panašaus humoro: tas pats "Glos Polski", aprašydamas 2-jo (lenkų korpo, antrajame pasauliniame kare veikusio sąjungininkų pusėje — mūsų pastaba) suvažiavimą, praneša to suvažiavimo priimtas rezoliucijas, kurių viena tikrai turi mus prajuokinti, būtent:

"Reikalaujame pripažinti lenkiškos valstybės sienas ant Oderio bei Nisos vakaruose, ir taip pat sienas pagal Rygos traktatą rytuose, su brangiaisiais mums Vilniumi ir Lvivu".

Vilne Slovo baigia tokiu komentaru: "Tė viešai skelbiame lenkų užmačių seka, kad visokios diskusijos prie apskrito stalo daugeliui tokių diskusijų mėgėjų nieko nesako ir, matyt, juos vien tik paveiktų "diskusijos" tuo pačiu apskritu stalu". J. D. Č.

KALĖDINĖS DOVANOS Į LIETUVĄ

Norite pasiūsti ypatingas dovanas — automobilius, šaldytuvus, motociklus, radijus, akordeonus, dviračius?

Reikalaukite naująjį katalogą.

Norite pasiūsti nuosavų daiktų siuntinį? Ar pirkti prekes iš mūsų sandėlio?

Reikalaukite iš mūsų muitų sąrašą.

Norite pasiūsti maisto siuntinį — standartinį ar iš Jūsų pasirinktų maisto produktų?

Reikalaukite naująjį katalogą.

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 SOUTH STATE STREET, CHICAGO 4, ILL.
Telef. WA 2-9354

Skyrius: 2618 West 63rd St., WA 5-2466

DONALD PETKUS

ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

TOwnhall 3-2108

Pilnas laidojimų aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MAŠINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

PRASIDĖJO MENO PARODŲ SEZONAS

— Čiurlionio galerijoje (Jaunimo Centre) nuo spalio 10 d. iki spalio 18 d. vyksta Chicagos Lietuvių Jaunųjų Dailininkų antroji meno paroda. Dalyvauja 13 dailininkų su 70 kūrinių. Parodą surengė susibūrę patys jauniausi, jau Amerikoje meno mokslus baigusieji dailininkai, kurie, rodos, prieš metus laiko susiorganizavo ir gražiai reikiąsi kitose parodose.

Paroda baigiasi rytoj 10 v. v. Šiandien ir rytoj atidaryta nuo 11 v. ryto iki 10 v. v.

—K. Kazimir galerijoje (buvusi Gres), 156 E. Ontario St., kuri specializuojasi jaunų talentų parodomis, dabar yra Hilton Brown didelio formato kaligrafinės tapybos paroda. Jo tapyba sugestiuoja senojo impresionizmo idėją nauju, moderniu būdu. Trikampių ir keturkampių formas užpildo kaligrafiniai tekstai, sudarydami virpančių spalvų simfoniją. Spalvų ir šviesos įtampa išgaunama iki pačių plonybių.

— Motorola Showroom, 115 So. State St. Illinojaus valstybės psichopatinių ligoninių pacientų ir valstybės protiškai atsilikusių mokinių dailės paroda bus atidaryta iki spalio 24 d. aukščiau minėtu adresu. Protiškai sergančių ligoninių dailės darbus parodai atrinko profesionalių menininkų štabas, atsižvelgdamas tikrai į jų meninę vertybę, ne techniką.

Parodą surengė Health Society of Greater Chicago.

—Chicagos universitete Goodspeed Hall, 1010 E. 59th St., Renaissance Society surengė Europos klasikinio meno paro-

dą, ryšium su Šekspyro 400 metų gimimo minėjimu.

— Illinojaus Universitete, Champaign, Ill., Kranert Art Museum vyksta Paul Klee 36 tapybos, akvarelės ir grafikos darbų paroda, apimanti 1903-1940 metų laikotarpį. Paul Klee padarė didelės įtakos 20 šimt. moderniam menui savo universalumu. Dailininkas mirė 1940 metais.

— Wm. Findlay gal., 505 N. Michigan Ave. vyksta Clinton King įdomi kūrinių paroda. King tapyba yra realistinė, geometriškai konkretizuota, suvesta dinamiškos simetrijos sistemos, išmatuota perspektyvinė elevacija taip, kad per linijas vos matomi daiktai. Jo tapybą galima pavadinti "matematiška", nes kiekvienas kūrinių kampelis tiksliai ir kruopščiai išanalizuotas.

— Dail. A. Tamošaitienės kūrinių paroda įvyks New Yorke lapkričio 26—29 d. d. Apreiškimo parap. salėje. Parodą ruošia N. Y. Lietuvių Dantų Gydytojų Dr-ja.

— Illinois Institute of Technology, 34-ta gatvė ir State, Crown Hall yra V. Berlyno Meno Akademijos studentų darbų įdomi paroda. Valandos nuo 9 ryto iki 9 vakaro. Įdomus vokiečių pedagogikos metodas. Garsusis Bauhaus, kuris 20-am šimt. vokiečių regimojo meno mokymo buvo pagrindinis akmuo, tebesilaiko ir šiandienų pačių konkrečių principų.

—Dail. Jadvygos Paukštienės paroda vyksta Detroite, Lietuvių namuose. Baigsis spalio 18 d. 3 val. popiet.

— Chicagos Meno Institute

Aleksandras Marčiulionis

Keturi Evangelistai

(Čiurlionio galerijos nuosavybė)

Iš kvarteto — stygininkų įspūdžių

Neseniai Liege mieste, Belgijoje, iš Lietuvos atvykusiam sty-

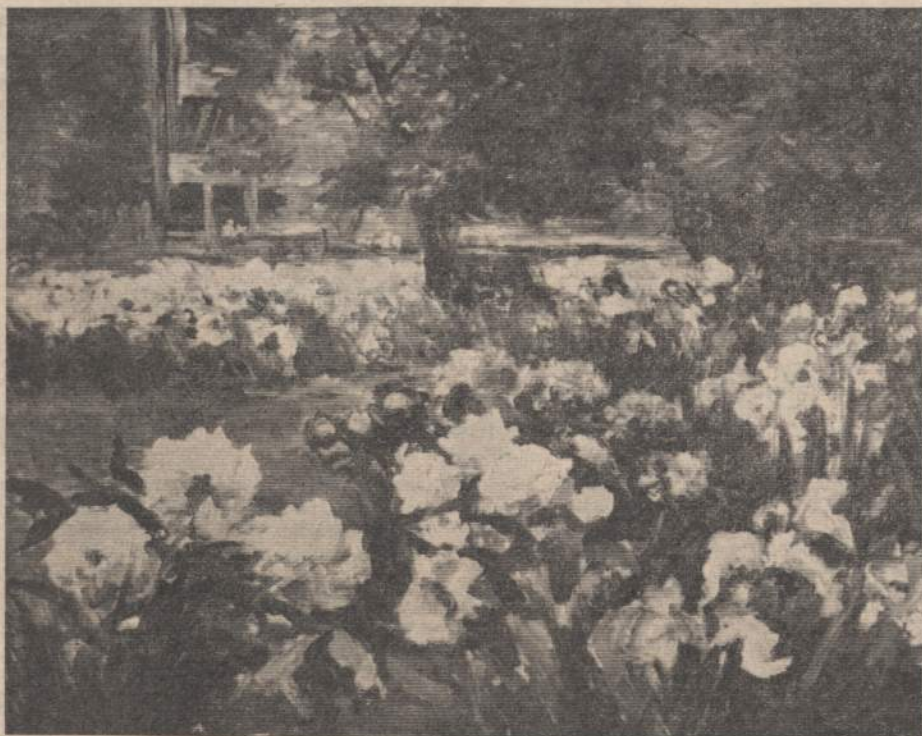
gio mėnesio pabaigoje bus Ivan Albright reprezentacinė paroda. Muziejus specialiai savo buvusiam studentui, dabar 71 metų amžiaus, rengia parodą su paskaitom. Albright yra vienas iš 1923 m. abiturientų originaliausias ir kūrybingas ir visam pasauliui žinomas dailininkas. Jo tėvas Adomas buvo tapytojas, o brolis — skulptorius — visa šeima menininkai. Plačiau bus vėliau.

giniam kvartetui laimėjus antrąją vietą, pavergtos Lietuvos spaudoje paskelbta įspūdžių ir pasikalbėjimų su kvarteto atlikėjais. "Tiesoje" (rugs. 27 d., 227 nr.) kalbėdamas apie kvarteto pasisekimą bei kai kuriuos sunkumus, jo dalyvis Eug. Paulauskas neišskentė nepaliaupsinės "aukšto sovietų žiūrovų skonio", nuolatinės sovietinių muzikų paramos (lietuviai buvę ypač dėkingi už pastabas Maskvos konservatorijos prof. A. Grigorjanui, lydėjusiam kvartetą dar su dviem rusais). Lietuviai laimėtojai susilaukė daug sveikinimų iš Lietuvos. Čia nutylėta, kad menininkai buvo susitikę Belgijoje ir kitur gyvenančius lietuvius.

Tas pats Paulauskas "Literatūros ir Meno" savaitrašty (39 nr.) priminė, kad Liege mieste esą ir nemaža lieuvių, atvykusių dar "buržuazinės Lietuvos" laikais. Jie atvykę meninkus aplankyti ir labai maloniai sutikę, "godžiai teiravosi" apie tėvynę. Kitas dalyvis, Jurgis Fledžinskas pažymėjo, kad jury komisijos narys, amerikietis H. Silvermann, lietuvius susiradęs su pasididžiavimu pasisakęs pats kilęs iš Lietuvos, nors kalbėti lietuviškai ir nemokąs, J. Fledžinskas papatavo belgų spaudos atsiliepiamus. Vienas laikraščiu, "Gazette de Liege" rašė: "Lietuvių kvarteto pasirodymas buvo tikrosi artistų vertės įrodymas. Jie pademonstravo labai harmoningą interpretaciją, nuspalvintą šiluma ir kontrastingais niuansais". (E)

PIRKITE JAV TAUPYML BONUS

— NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 17, 1964

M. ŠILEIKIS

GĖLYNAS